https://doi.org/10.17651/ONOMAST.68.6
Onomastica LXVIII, 2024
PL ISSN 0078-4648

KRISTÝNA BŘEZINOVÁ
A21612@student.osu.cz
ORCID: 0000-0002-5874-0795
Ostravská univerzita
Ostrava, Česká republika

VÝZKUM PERCEPCE RODNÝCH JMEN VE SPOLEČNOSTI — JMÉNA NA VENKOVĚ A VE MĚSTĚ*

Klíčová slova: percepce rodného jména, rodné jméno, antroponymie, venkov, město

Tématem studie je analýza současné české antroponymie z hlediska percepce rodných jmen společností. Centrální oblastí zájmu jsou jména, která jsou vnímána jako typicky venkovská a městská. Úvodní část je věnována teoretickému pozadí tématu. Ve výzkumné části jsou představeny dvě sondy, které byly realizovány v letech 2022 a 2023, obě prostřednictvím dotazníkového šetření, ale každá byla založena na jiném metodologickém východisku. Cílem dvojice výzkumů je odpovědět na otázku, zda jsou některá rodná jména vnímána perspektivou minulých let.

1. ÚVOD

Our identity is our name connected with specific face and body (Obasi i in., 2019, s. 199). Antroponyma nás přirozeně obklopují celý život a dosud nebyla objevena lidská společnost bez osobních jmen. Kořeny antroponym musíme hledat ve jménech obecných, např. pojmenování osob, zvířat, věcí, vlastností apod. Osobní jména začala vznikat v době, kdy se objevila potřeba individualizovat jednotlivé osoby v rámci kolektivu. Jejich hlavním účelem bylo nejen jedince odlišit od ostatních členů kolektivu, ale také potřeba jej charakterizovat, vystihnout jeho vzhled či vlastnosti a současně jej daným jménem adekvátně zařadit do společnosti (Coates, 2017, s. 9; Juncal, 2018, s. 85–86; Knappová, 1980, s. 57–60; 2002, s. 3; 2017, s. 58–59).

* Tato studie vznikla s finanční podporou Moravskoslezského kraje v rámci programu Podpora vědy a výzkumu v MSK 2022 při řešení projektu Podpora talentovaných studentů doktorského studia na OU VI., ev. č. smlouvy 00736_2023_RRC.

This is an Open Access article distributed under the terms of
the Creative Commons Attribution-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-ND 4.0) License
(https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/), which permits copying and redistribution,
commercial and non-commercial, provided that the article is properly cited.
© Copyright by Instytut Języka Polskiego PAN, Kraków 2024.
Publisher: Institute of Polish Language, Polish Academy of Sciences
[Wydawca: Instytut Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk]

Pojmenovávací akt je specifickým druhem činnosti člověka a je závislý na jazykových a společenských podmínkách. Při tomto aktu se uplatňují prvky obecně lingvistické (logika, sémiotika) a nelingvistické (mimojazykové skutečnosti, např. ideologie, čas, místo). Autoři, jejichž specializací je výzkum pojmenovávacích aktů, mnohdy konstatují, že pojmenování dítěte není zdaleka pouze záležitost prostého označení osoby, ale je to akt spoluvytvářející identitu. To znamená, že prostřednictvím volby jména se rodiče zapojují do sociálního života, kde mohou vyjádřit svoji vlastní identitu — kdo jsou, kým by chtěli být — a také artikulují svá přání ohledně identity svého dítěte (Aldrin, 2017, s. 45–68; Mateos, 2014, s. 30). Další složky ovlivňující pojmenovací akt (nominace) jsou dané druhem vlastního jména, společenskou normou, politickým systémem a sociálním prostředím (Hladká, 2017; Knappová, 1989, s. 8). Základní faktory určující výběr rodného jména jsou představy spojené s daným jménem, představy rodičů o budoucnosti dítěte, reakce ostatních na dané jméno, povědomí o tom, jak jméno figuruje v masmédiích, víra rodičů ve vhodnost jména pro lidi jejich sociálního statusu a institucionalizované normy (především náboženství; Magda-Czekaj, 2017, s. 266–275; David a kol., 2022, s. 63–79; Lieberson, 2000, s. 24; Mateos, 2014, s. 30).

Pojmenovávání se v České republice řídí zákonem č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení, jehož poslední novelizované znění bylo vyhlášeno zákonem č. 515/2021 Sb. s účinností od 1. 1. 2024 (Knappová, 2017, s. 41–53). Matriční praxe v České republice se opírá o nejnovější vydání publikace Miloslavy Knappové „Jak se bude vaše dítě jmenovat?“. V posledním, šestém vydání z roku 2017 obsahuje tato kniha více než 17 000 ověřených podob proprií. Každé, které je v tomto slovníku, může být zapsáno na matričním úřadu. Na rodné jméno, které není v této publikaci, je třeba si nechat vystavit odborné stanovisko Ústavem pro jazyk český AV ČR, v.v.i. nebo jiným znalcem v oboru (do roku 2020 Miloslava Knappová, do roku 2022 Jana Valdrová), kteří posoudí jazykovou stránku propria a musí zvážit, zda jméno splňuje požadavky zákona o matrikách, jménu a příjmení. Nezbytnou podmínkou k doporučení propria je jeho doložitelná existující pravopisně správná forma. O tom, zda bude jméno zapsáno, rozhoduje potom konkrétní matrika. Posuzování jména se provádí v souladu s nařízeními vlády č. 594/2006 a č. 100/2007, o přepisu znaků do podoby, dle něhož jsou podoby proprií uvedeny v informačních systémech veřejné správy (Dvořáková, 2021, s. 512–516; Knappová, 2017, s. 41–60).

Všechny společnosti si v různých časových obdobích vymezují určitý repertoár rodných jmen, který odráží jejich vývojový stupeň a jímž odkazují taktéž ke svému pojetí světa. Česká antroponymie prošla dlouhým vývojem a v průběhu času se změnil pohled na mnohá pojmenování. Antroponymický model se v české společnosti neustále rozšiřuje a obohacuje o velké množství jmen a variant, které jsou ovlivněny přílivem zahraničních jmen. I přes inovační obměny jmen zůstává centrum onymického systému (tj. nejčastější a nejoblíbenější jména) stejné a po

několik desítek let se nemění, důkazem jsou např. jména *Tereza*, *Eliška*, *Jakub*, *Jan* a jejich přetrvávající obliba (Kopečný, 1991, s. 30; Knappová, 2017, s. 612–670; Pleskalová, 2011, s. 134–149; Český statistický úřad).

Jak už bylo uvedeno výše, osobní jména reprezentují identitu, kulturu, rodinný odkaz, náboženství, ale také naděje a sny rodičů (Obasi a kol., 2019, s. 199; Young a kol., 1993, s. 1770–1788). Rodné jméno a příjmení mohou odkazovat na původ, etnické dědictví či socioekonomickou třídu. Tyto zmíněné atributy se postupem času a vlivem médií mohou ustálit v kombinaci s určitým jménem, např. *Žaneta* — dívka/žena mající vazbu k romskému etniku (materiál autorky z terénního výzkumu v organizaci Vzájemné soužití, Ostrava; srov. Homoláč a kol., 2003). Taková jména mohou být potom vnímána jako „typická" pro určité etnikum (viz předchozí příklad), pro konkrétní věkovou skupinu (jméno *Anna* — opakující se názor respondentů ilustruje citace z výzkumu: *Tato jména se týkají spíše starší generace*)[1], socioekonomickou třídu nebo místo narození či pobytu (*Marie* — opakující se názor respondentů: *jmena mam spojena s lidmi z rodiny zijicich na vesnici*; Březinová, 2023). Tímto postupným stabilizováním vztahu jména a daného atributu vznikají předsudky a stereotypy vázané na konkrétní antroponyma. Ty jsou zakořeněné ve společnosti a představují jednu z forem, jak lidé zpracovávají informace (Moraru, 2000, s. 49–58; Obasi a kol., 2019, s. 199; Pilcher, 2016, s. 764–779). Je obecně známo, že neobvykle znějící osobní jména, která jsou historicky spojována s nějakou směšnou či negativně vnímanou postavou, jsou pro dítě handicapem (např. v Amsterdamu rodiče dali svému dítěti jméno *Adolf Anton Benito* po Adolfu Hitlerovi, Antonu Mussertovi a Benitu Mussolinim). Jméno, které je dítěti dáno při narození, může být určujícím faktorem pro jeho osobnost, úspěch, nebo naopak neúspěch či problémy v životě (srov. Aldrin, 2017; Vandebosch, 1998, s. 246; Walton, 1937, s. 396). Některá jména jsou právě adaptována etnickými skupinami a jejich užití jakoukoliv jinou skupinou vede opět většinou k negativní zkušenosti pro jejich nositele (Walton, 1937, s. 396–409).

2. VÝZKUM I

V rámci našeho zkoumání percepce českých rodných jmen jsme se rozhodli zjistit, jak se změnilo jejich vnímání ve vztahu k místu bydliště. V minulosti byla prokázána existence repertoáru typického pro venkov a pro město. Ale autoři zabývající se sociálním fungováním rodných jmen se v závěru svých výzkumů shodují, že na přelomu 20. a 21. století se repertoáry jmen na venkově a ve městě již nevyznačují velkými rozdíly (Knappová, 1989, s. 80; 2017, s. 30; Pleskalová, 2011, s. 134–149; pro polštinu Czopek-Kopciuch, 2013, s. 71–93; Skowronek, 2013, s. 95–127). V případě, že některé jméno bylo zvoleno ve městě, zanedlouho

[1] Příklady z výzkumu v podobě komentářů ponechávám bez jazykové a pravopisné úpravy.

mohlo být vybráno i pro novorozence žijícího na venkově. Tento dynamický přesun byl umožněn progresivním a prestižním charakterem rodných jmen z velkých měst. Volba jména začala být vnímána jako prostředek seberealizace (viz výše), a ne jako forma pouhé identifikace a odlišení jedince (viz Aldrin, 2017, s. 45–68; Knappová, 2017, s. 26–39).

Antroponymům, konkrétně hypokoristikům, se v oblasti polského venkova věnuje Beata Ziajka. Autorka ale neporovnává venkov s městem, jedná se pouze o výzkum na venkově (viz Ziajka, 2008, 2014a, 2014b). Město se, jako výzkumná oblast pro rodná jména, objevuje např. ve studii od Katarzyny Skowronek „Najnowsze imiona ‚wielkomiejskie' w perspektywie statystyczno-onomastycznej i społeczno-kulturowej" (2013). Studie „Frekwencja i geografia imion najrzadziej nadawanych w Polsce w latach 1995–2010" od Barbary Czopek-Kopciuch (2013) zase sleduje geograficky měnící se frekvenci jmen v Polsku.

I přesto, že nejen výše uvedené české a polské výzkumy ukazují, že v současnosti jsou rozdíly mezi repertoárem jmen na venkově a ve městě minimální, chtěli jsme zjistit, zda existuje vžité vnímání venkovských / městských jmen, pramenící z předchozího vývoje. Už při výzkumu motivací rodičů pro volbu rodného jména (Březinová, 2021) jsme se setkali s komentáři a tvrzeními, které svědčí o vžitých představách o jménech (ve výzkumu se např. často vyskytovaly argumenty, že jméno je romské / zní romsky).

Pro výzkum, realizovaný na jaře 2022 formou dotazníkového šetření (www.survio.cz), jsme si zvolili čtyři kraje České republiky: Olomoucký (centrální Morava), Moravskoslezský (dvě historické země — sever Moravy a česká část Slezska; pestré národnostní složení), Středočeský (obklopující hlavní město Prahu) a Hlavní město Prahu. Analýze jsme podrobili celkem sto šestnáct odpovědí respondentů (třicet čtyři respondentů pocházelo z venkova, osmdesát dva respondentů z města). Výsledky výzkumu jsou prezentovány v tabulkách 1–2. Soustředili jsme se na to, zda si obyvatelé venkova a města myslí, že existují jména typická pro venkov a jména typická pro město; pokud ano, zajímalo nás, která jména považují za nesoucí daný příznak. Kraje byly zvoleny tak, abychom shromáždili co nejkomplexnější data pro srovnání, tedy názory respondentů z kraje s vysokou koncentrací obyvatel, navíc velkoměsta (Hlavní město Praha), a z ostatních krajů, které zastupují tři historické regiony České republiky (Olomoucký, Moravskoslezský, Středočeský). Při zkoumání sociálních aspektů jmen spojených s venkovským a městským prostředím je důležité si uvědomit, že vliv na ně může mít také rozloha obce a počet obyvatel, kde respondent žije, v případě venkova také otevřenost obce či její propojenost s městem. Tyto faktory jsme ale ve výzkumu, jehož cílem bylo provést první sondu do problematiky, nezohledňovali.

Účastníky výzkumu jsme požádali, aby do otevřené odpovědi vypsali všechna rodná jména (viz příloha 1), o kterých si myslí, že jsou typická pro obyvatele

venkova a města. Už na první pohled vidíme (viz tabulka 1), že jména uvedená respondenty jsou velmi podobná. Respondenti do dotazníku nejčastěji vypsali kombinaci jmen *Marie*, *Josef* a *Anna*, pouze v pozměněném pořadí. Tato zjištění indikují, že mužské jméno *Josef* a ženská jména *Marie* a *Anna* jsou v dnešní době vnímána jako venkovská jména. Tomu napovídá shoda odpovědí jak u venkovských[2], tak u městských respondentů.

Tabulka 1. Vnímání jmen jako venkovských z pohledu respondentů žijících na venkově a ve městě

obyvatelé venkova	
osobní jméno	**absolutní frekvence**
Marie	22
Josef	18
Anna	15
Jan	11
Jana	7
František	7
Jiří	5
Karel	5

obyvatelé města	
osobní jméno	**absolutní frekvence**
Josef	40
Marie	39
Anna	32
Jan	26
Václav	21
František	18
Jana	9
Kateřina	8
Božena	8
Antonín	7
Miroslav	7
Anežka	7
Jaroslav	7
Jarmila	6
Blažena	6
Petr	5
Karel	5
Hana	5
Ludmila	5
Matěj	5
Alžběta	5
Věra	5

[2] Za venkov jsou považovány obce do 3 000 obyvatel, vše nad 3 000 považujeme za město.

Tabulka 2. Vnímání jmen jako městských z pohledu respondentů žijících na venkově a ve městě

obyvatelé venkova	
osobní jméno	**absolutní frekvence**
Anna	8
Tomáš	6
Tereza	6
Jana	5

obyvatelé města	
osobní jméno	**absolutní frekvence**
Tomáš	18
Tereza	14
Jakub	13
Ema	13
Nikol/a	11
Petr	10
Marek	8
Kateřina	8
Kristýna	7
Veronika	7
David	7
Tobias	7
Sofie	6
Daniel	6
Jan	6
Dominik	6
Karolína	6
Adam	6
Jana	5
Nela	5
Matyáš/as	5
Natálie	5
Vanesa	5

Jako hlavní důvody, které respondenti uvedli pro výběr daného jména jako typického pro obyvatele venkova, byly rodinné tradice, zkušenost daná kulturní prezentací (např. tvrzení „Lidé na vesnicích se uchylují k obvyklým českým jménům. Často předávaným z generace na generaci“ nebo „Často se takto jmenují postavy v literatuře, filmech atd. z tohoto prostředí“), osobní zkušenost z konkrétní venkovské lokality (např. „Vyskytují se hodně ve vesnici, ve které jsem pobýval během dětství“), náboženství, věková kategorie nositelů zmíněných jmen (srov. komentář „Znám většinou starší ročníky, kteří nosí tyhle jména“), „českost“ (tzn. jméno je považováno v úzkém slova smyslu za české, avšak ve skutečnosti se

jedná o jméno obecně slovanské nebo řeckého, latinského apod. původu), zakončení jmen na komponenty *-slav*, *-mír* a četnost jmen. V dotaznících se také objevovaly odpovědi (tvořily zhruba desetinu), v nichž respondenti konstatovali, že rozdíl mezi městem a venkovem v repertoáru rodných jmen nevnímají.

Vnímání jmen jako typicky městských z pohledu obyvatel venkova a města je také velmi podobné. U obyvatel venkova bylo nejčastěji zmíněno jméno *Anna* (viz tabulka 2), které ale respondenti z měst vnímali jako typicky venkovské. Tyto výsledky nám ukazují, že jméno *Anna* má komplikované a nejednoznačně vnímané postavení. Avšak další dvě nejčastěji zmiňovaná jména už jsou stejná jako u obyvatel města — *Tereza* a *Tomáš*. To může být způsobeno hlavně tím, že právě uvedená dvě jména jsou i v posledních letech stále velmi oblíbená a v žebříčku nejčastěji dávaných jmen jsou na vrchních příčkách (*Tereza* je na šestém místě a *Tomáš* na pátém místě — dle dat Českého statistického úřadu z roku 2022). Argumenty spojené s těmito jmény byly nejčastěji modernost, znalost jména z konkrétního města, inspirace zahraničím (např. „Ve městě se snaží lidé být více moderní a volí občas i zahraniční jména“), známé osobnosti a vliv médií (např. „Ridi se modnimi trendy — napr jmena dcer Karla Gotta jsou velmi popularni“), originalita a móda. Popularita jmen může být ovlivněna různými faktory, a právě vyšší koncentrace obyvatel ve městech může hrát významnou roli v oblíbenosti jmen a jejích proměnách. V porovnání s venkovem je ve městech větší rozmanitost obyvatel z hlediska kultury, etnického původu a socioekonomického statusu, což může vést k různorodosti jmen a trendy v pojmenovávání se mohou šířit rychleji a snadněji než na periferii.

3. VÝZKUM II

Druhá část výzkumu byla provedena také prostřednictvím dotazníkového šetření v době od května do konce července roku 2023. Zásadní rozdíl oproti prvnímu zkoumání venkovských a městských jmen byl ve formě výzkumu. V případě prvního dotazníku respondenti odpovídali na otevřené otázky, u kterých měli za úkol vypsat všechna jména, která se jim vybaví. V případě druhého zkoumání respondenti pouze vybírali z nabídky jmen. Seznam rodných jmen, s nimiž jsme pracovali, i koncepce výzkumu vychází z práce Miloslavy Knappové „Rodné jméno v jazyce a společnosti“ (1989). Dotazníkové šetření čerpalo taktéž z této publikace, avšak tentokrát nám inspirací byly dvě skupiny jmen, která se dle výsledků tohoto výzkumu vyprofilovala jako venkovská a městská. Vycházeli jsme z komplexní analýzy mužských a ženských jmen zapsaných ve třech krajích v ČSSR — v kraji Jihomoravském v roce 1980 a v kraji Jihočeském a Západočeském v roce 1981. Dle výzkumu M. Knappové převažovala na venkově ženská jména *Anežka*, *Anna*, *Eliška*, *Jindřiška*, *Jiřina*, *Libuše*, *Ludmila*, *Marie*, *Markéta*, *Milada*, *Milena*,

Miluše, *Radka*, *Štěpánka*, *Táňa*, *Vendula*, *Věra*, *Vlasta*, *Zdeňka* a *Zlata* a mužská jména *Aleš*, *Bohumil*, *Bohuslav*, *František*, *Hynek*, *Jaromír*, *Jaroslav*, *Josef*, *Květoslav*, *Leoš*, *Lubomír*, *Luboš*, *Luděk*, *Martin*, *Miloslav*, *Miloš*, *Stanislav*, *Svatopluk*, *Václav*, *Vítězslav*, *Vlastimil*, *Vojtěch* a *Zdeněk*. Ve městě převažovala ženská jména *Adéla*, *Alexandra*, *Alice*, *Alžběta*, *Andrea*, *Darina*, *Denisa*, *Dita*, *Dominika*, *Edita*, *Ester*, *Karolína*, *Klára*, *Linda*, *Magda*, *Michaela*, *Natálie*, *Nikol*, *Sabina*, *Tamara*, *Tereza* a *Valérie* a mužská jména *Adam*, *Alexandr*, *Dan*, *Eduard*, *Evžen*, *Filip*, *Ludvík*, *Matěj*, *Michael*, *Oldřich*, *Ondřej*, *Otakar*, *Richard*, *Robin* a *Štěpán*.

V našem bádání jsme chtěli porovnat aktuální situaci s výzkumem provedeným před více než třemi desítkami let. Výše uvedená rodná jména jsme předložili respondentům, kteří měli za úkol ohodnotit charakterističnost jména pro danou oblast.

Pro zkoumání jmen jsme zvolili metodu tříbodové Likertovy škály. Je to metoda, pomocí které můžou respondenti vyjádřit míru souhlasu či nesouhlasu s tvrzením, se kterým jsou konfrontováni. Dotazníky byly distribuovány elektronicky přes doménu Google Forms. Dotazník byl anonymní, respondenti pouze uváděli své pohlaví, věk a místo bydliště — tyto informace byly shromážděny za účelem vyhodnocení dat a interpretace výsledků. Pro účely dotazníku byla antroponyma uspořádána pomocí generátoru náhodných seznamů. Respondenti měli za úkol vyjádřit svůj postoj k daným rodným jménům, například kde si myslí, že nositel daného jména bydlí — na venkově, či ve městě. Ale jak bylo popsáno výše, měli i možnost neutrálního bodu (viz příloha 2).

Shromáždili jsme celkem sto třicet jedna odpovědí, z nichž zhruba osmdesát procent tvořily odpovědi žen a dvacet procent mužů. Věk respondentů byl v rozmezí 14–52 let. Respondenti pocházeli převážně z Moravskoslezského kraje (88 %). Věk ani pohlaví nebyly v tomto dotazníku předmětem výzkumu.

Vzhledem k tomu, že respondenti jména v dotazníku nevypisovali, ale pouze odhadovali potenciální místo bydliště nositele jména (venkov vs. město), rozhodli jsme se pro striktnější shodu, a to 50 % a výše — pokud se 50 % a více respondentů shodlo na daném jméně, zahrnujeme ho do výsledků. Jestli byla shoda menší než 50 %, znamenalo to, že jsou procenta rovnoměrně rozložená mezi všemi třemi možnostmi a pro účely tohoto zkoumání byla důležitá většinová shoda. Výsledky vyjádřené procenty jsou zaokrouhlené na celá čísla.

Největší shoda respondentů nastala u jména *Ludmila*, 76 % respondentů odpovědělo, že jméno percipují jako venkovské[3]. Přes 70 % respondentů se shodlo i u jména *Miluše*, které vnímají jako venkovské. Porovnáním výsledků výzkumu M. Knappové jsme zjistili, že *Ludmila* a *Miluše* byla jména v letech 1980–1981 hojně volená pro děti na venkově a patřila do tzv. repertoáru venkovských jmen.

[3] Kompletní výsledky výzkumu percepce ženských jmen uvedeny v tabulce 3.

To potvrzuje předpoklad, že v současnosti nemáme vyhraněná jména, která by byla volena pouze na venkově, avšak určitá antroponyma si s sebou i navzdory tomu nesou příznak a jsou pociťována jako venkovská. Další jména, která byla hodnocená jako venkovská (sestupně dle shody respondentů), jsou: *Libuše* a *Jindřiška* (68 %), *Vlasta* a *Jiřina* (66 %), *Milena* (62 %), *Milada* (60 %), *Zlata* (59 %), *Zdeňka* (56 %), *Štěpánka* (53 %) a *Věra* (52 %). Tato jména se jako venkovská profilovala i ve zmíněném výzkumu M. Knappové.

Jako nejvíce neutrální byla vnímána respondenty antroponyma *Anna* (58 %) a *Marie* (53 %). V kontextu prvního výzkumu vidíme, že *Anna* stojí na jakémsi rozcestí, ale percepce jména *Marie* je v tomto případě překvapivý výsledek. Více než polovina respondentů se shodla na percepci těchto dvou jmen jako nepříznakových, zatímco výzkum M. Knappové je klasifikuje jako antroponyma venkovská. Fakt, že jména, která byla dříve součástí venkovského repertoáru a dnes jsou považována jako neutrální, je důsledkem aktuálně značné popularity jmen. V tzv. odznačkování (anglicky *delabeling*, polsky *usuwanie etykiety*) hraje roli propojenost mezi venkovem a městy a další faktory, zejména literatura a média. Pojmenování dětí může být ovlivněno moha činiteli, což může zapříčinit, jak dokazuje i náš výzkum, že dříve venkovské jméno může být dnes vnímáno neutrálně nebo se stane populárním, např. jméno *Anna*. V žebříčku oblíbenosti jmen z roku 2022 byla jména *Anna* třetí nejčastěji dávané jméno a *Marie* dvacáté nejčastěji dávané, ale podíl jména *Marie* v populaci kontinuálně klesá. I když se repertoár užívaných jmen zejména přílivem cizích jmen rozšiřuje, v Česku patří k nejužívanějším jména obvyklá a vžitá, např. jména *Eliška* a *Jakub* jsou již více než dvacet let mezi prvními deseti nejčastěji dávanými jmény (Český statistický úřad; Knappová, 2008, s. 130–131).

Dále se více než polovina respondentů shodla na neutralitě následujících jmen (sestupně): *Tereza* (57 %), *Vendula* (56 %), *Eliška* (53 %), *Karolína* a *Magda* (51 %). V porovnání s výzkumem M. Knappové je to očekávatelný výsledek, protože z jejího výzkumu jsme čerpali pouze venkovská a městská jména. V této části zkoumání hodnotíme taktéž tzv. odznačkování vybraných jmen a posun jejich vnímání směrem ke středu (neutralitě): jména *Eliška* a *Vendula* byla dříve jména výlučně venkovská, *Tereza*, *Karolína* a *Magda* jména městská. Dnes už jsou tato tři jména vnímána jako neutrální pro obě lokality. Zde můžeme vidět opět velký vliv aktuální oblíbenosti jmen, např. u jména *Eliška* dochází ke stejnému procesu jako u jména *Anna* — dříve bylo jméno dáváno pouze na venkově, ale vlivem velkého nárůstu popularity jména je už vnímáno jako neutrální (*Eliš*ka byla v roce 2019 nejčastěji dávané jméno v měsíci lednu[4] a i předtím se na horních příčkách držela po několik let).

[4] Statistiky nejfrekventovanějších jmen jsou vyhotovovány pouze pro měsíc leden. Souhrnná data pro celý rok nejsou k dispozici pro zpracování.

Největší shoda respondentů, kteří označili dané jméno jako městské, nastala u jména *Nikol* (79 %). Další jména, která byla vybrána jako městská (sestupně dle shody respondentů), jsou: *Denisa* (63 %), *Dominika* (62 %), *Sabina* (60 %), *Alexandra* (59 %), *Ester* (58 %), *Valérie* (55 %), *Tamara* (54 %), *Linda* (53 %) a *Natálie* (52 %). U jmen městských nedošlo k žádné anomálii — všechna jména, na kterých se respondenti shodli jako na městských, byla v závěrech výzkumu M. Knappové součástí městského repertoáru.

Tabulka 3. Vnímání ženských jmen

jméno	**bydliště respondenta**	**shoda**	**bydliště**	**shoda**	**bydliště**	**shoda**
Štěpánka	venkov	53,2 %	bezpříznakové		město	
Denisa	venkov		bezpříznakové		město	63,4 %
Alžběta	venkov	-	bezpříznakové	-	město	-
Sabina	venkov		bezpříznakové		město	59,5 %
Darina	venkov	-	bezpříznakové	-	město	-
Ludmila	venkov	76,3 %	bezpříznakové		město	
Vlasta	venkov	65,6 %	bezpříznakové		město	
Libuše	venkov	67,9 %	bezpříznakové		město	
Jindřiška	venkov	67,9 %	bezpříznakové		město	
Dita	venkov	-	bezpříznakové	-	město	-
Magda	venkov		bezpříznakové	51,1 %	město	
Adéla	venkov	-	bezpříznakové	-	město	-
Markéta	venkov	-	bezpříznakové	-	město	-
Ester	venkov		bezpříznakové		město	58 %
Milena	venkov	61,8 %	bezpříznakové		město	
Edita	venkov	-	bezpříznakové	-	město	-
Vendula	venkov		bezpříznakové	55,7 %	město	
Eliška	venkov		bezpříznakové	53,4 %	město	
Radka	venkov	-	bezpříznakové	-	město	-
Věra	venkov	51,9 %	bezpříznakové		město	
Nikol	venkov		bezpříznakové		město	78,6 %
Klára	venkov	-	bezpříznakové	-	město	-
Milada	venkov	59,5 %	bezpříznakové		město	
Alice	venkov	-	bezpříznakové	-	město	-
Karolína	venkov		bezpříznakové	51,1 %	město	

pokrač. tab. 3

Tereza	venkov		bezpříznakové	56,5 %	město	
Linda	venkov		bezpříznakové		město	53,4 %
Dominika	venkov		bezpříznakové		město	61,8 %
Miluše	venkov	71,8 %	bezpříznakové		město	
Marie	venkov		bezpříznakové	52,7 %	město	
Jiřina	venkov	65,6 %	bezpříznakové		město	
Táňa	venkov	-	bezpříznakové	-	město	-
Anna	venkov		bezpříznakové	58 %	město	
Tamara	venkov		bezpříznakové		město	54,2 %
Natálie	venkov		bezpříznakové		město	51,9 %
Andrea	venkov	-	bezpříznakové	-	město	-
Zdeňka	venkov	55,7 %	bezpříznakové		město	
Michaela	venkov	-	bezpříznakové	-	město	-
Anežka	venkov	-	bezpříznakové	-	město	-
Alexandra	venkov		bezpříznakové		město	58,8 %
Zlata	venkov	58,8 %	bezpříznakové		město	
Valérie	venkov		bezpříznakové		město	55 %

V případě mužských jmen nastala největší shoda respondentů u jména *Květoslav*, 79 % respondentů odpovědělo, že jméno vnímají jako venkovské; přes 70 % respondentů se shodlo i u jmen *Svatopluk* (74 %) a *Bohuslav* (71 %).[5] Tato jména byla vyhodnocena jako venkovská rovněž ve výzkumu M. Knappové. Opět vidíme, že i když se v odborné literatuře s pojmem „venkovské jméno" nepracuje (v kontrastu k „městskému jménu"), tak jak ukazuje náš výzkum, některá rodná jména si tento příznak s sebou nesou a vyznačují se jím. Další jména, která byla hodnocená jako venkovská (sestupně dle shody respondentů), jsou: *Ludvík* (69 %), *Luděk* a *Vlastimil* (64 %), *Bohumil* (63 %), *Otakar* (62 %), *Vítězslav* (60 %), *Miloš* (60 %), *František* (59 %), *Oldřich* (58 %), *Luboš* (57 %), *Lubomír* (55 %), *Miloslav* (54 %) *Hynek* a *Stanislav* (53 %) a *Evžen* (52 %). Rodná jména *Ludvík*, *Otakar*, *Oldřich* a *Evžen* byla dříve považována za jména městská. Jména *Luděk*, *Vlastimil*, *Bohumil*, *Vítězslav*, *Miloš*, *František*, *Luboš*, *Lubomír*, *Miloslav*, *Hynek* a *Stanislav* byla součástí vesnického repertoáru. Jako neutrální bylo nejčastěji vnímáno jméno *Vojtěch* (58 %), které bylo dříve jménem venkovským. Dále se více než polovina respondentů shodla na hodnocení následujících jmen

[5] Kompletní výsledky výzkumu percepce mužských jmen uvedeny v tabulce 4.

jako jmen neutrálních (sestupně): *Matěj* (54 %), *Ondřej* (53 %), *Štěpán* (52 %), *Richard* a *Aleš* (51 %) a *Martin* (50 %). Jména *Matěj*, *Ondřej*, *Štěpán* a *Richard* byla počátkem osmdesátých let jména městská a jména *Aleš* a *Martin* bývala venkovská. U těchto jmen opět došlo k tzv. odznačkování, které je spojeno s určitým prostředím, v našem případě s venkovem a městem. Jak už jsme uvedli výše, k tomuto neutralizačnímu procesu a změně ve vnímání jmen dochází přirozeným rozvojem společnosti, změnami v kulturních trendech, ale také např. se změnami ve vnímání historického kontextu jmen.

V poslední části došlo k největší shodě respondentů u jména *Robin* (68 %), což odpovídá výzkumu M. Knappové — jméno bylo hojně dáváno ve městech. Další jména, která byla vybrána jako městská (sestupně dle shody respondentů), jsou: *Filip* a *Alexandr* (55 %), *Dan* a *Michael* (51 %). I jména *Filip*, *Alexandr*, *Dan* a *Michael* byla součástí repertoáru městských jmen a naším vzorkem jsou vnímána totožně.

Tabulka 4. Vnímání mužských jmen

jméno	bydliště respondenta	shoda	bydliště	shoda	bydliště	shoda
Ludvík	venkov	68,7 %	bezpříznakové		město	
Vojtěch	venkov		bezpříznakové	58 %	město	
Václav	venkov	-	bezpříznakové	-	město	-
František	venkov	58,8 %	bezpříznakové		město	
Miloš	venkov	59,5 %	bezpříznakové		město	
Oldřich	venkov	58 %	bezpříznakové		město	
Luboš	venkov	57,3 %	bezpříznakové		město	
Robin	venkov		bezpříznakové		město	67,9 %
Martin	venkov		bezpříznakové	50,4 %	město	
Svatopluk	venkov	74 %	bezpříznakové		město	
Jaromír	venkov	-	bezpříznakové	-	město	-
Richard	venkov		bezpříznakové	51,1 %	město	
Štěpán	venkov		bezpříznakové	51,9 %	město	
Vítězslav	venkov	60,3 %	bezpříznakové		město	
Luděk	venkov	64,1 %	bezpříznakové		město	
Květoslav	venkov	79,4 %	bezpříznakové		město	
Adam	venkov	-	bezpříznakové	-	město	-
Bohumil	venkov	62,6 %	bezpříznakové		město	
Hynek	venkov	53,4 %	bezpříznakové		město	

pokrač. tab. 4

Evžen	venkov	51,9 %	bezpříznakové		město	
Filip	venkov		bezpříznakové		město	55 %
Ondřej	venkov		bezpříznakové	53,4 %	město	
Matěj	venkov		bezpříznakové	54,2 %	město	
Eduard	venkov	-	bezpříznakové	-	město	-
Otakar	venkov	61,6 %	bezpříznakové		město	
Alexandr	venkov		bezpříznakové		město	55 %
Miloslav	venkov	54,3 %	bezpříznakové		město	
Dan	venkov		bezpříznakové		město	51,1 %
Bohuslav	venkov	71 %	bezpříznakové		město	
Stanislav	venkov	53,4 %	bezpříznakové		město	
Vlastimil	venkov	64,1 %	bezpříznakové		město	
Michael	venkov		bezpříznakové		město	51,1 %
Josef	venkov	-	bezpříznakové	-	město	-
Zdeněk	venkov	-	bezpříznakové	-	město	-
Lubomír	venkov	55 %	bezpříznakové	-	město	-
Aleš	venkov		bezpříznakové	51,1 %	město	
Leoš	venkov	-	bezpříznakové	-	město	-
Jaroslav	venkov	-	bezpříznakové	-	město	-

U ženských jmen nastala shoda (jedna z možností přesáhla 50 %) respondentů u dvaceti devíti jmen (v dotazníku bylo na výběr ze čtyřiceti dvou jmen) u mužských u třiceti jmen (v dotazníku bylo na výběr ze třiceti osmi jmen). Pokud porovnáme reálnou situaci, tedy zda se shodovalo hodnocení respondentů s výzkumem M. Knappové — u ženských jmen se respondenti shodli u dvaceti dvou jmen, tzn. že dvacet dvě jména ze čtyřiceti dvou jmen je v dnešní době vnímáno stejně tak, jako tomu bylo v období, kdy daná jména byla typická pro dané prostředí. U mužských jmen — respondenti se shodli u devatenácti jmen ze třiceti osmi, tzn. že devatenáct jmen je aktuálně vnímáno stejně jako před více než třemi desítkami let. To znamená, že polovina zkoumaných jmen jak mužských, tak ženských je v dnešní době vnímaná perspektivou zkušeností z minulosti. Vybraná jména byla v letech 1980–1981 volená výlučně na venkově a ve městech, dnes už tomu tak není, ale v 50 % jsou daná jména vnímána opačně. Jsme si vědomi, že naše studie není postavená na objektivních faktech, ale na subjektivní percepci respondentů, kteří mohou být ovlivněni mnoha faktory, jako jsou např. osobní zkušenosti, kulturní a etnické pozadí nebo sociální a ekonomický status. Při

interpretaci výsledků bereme tyto skutečnosti na vědomí, ale zaměřujeme se primárně na cenné informace, které nám výzkum poskytuje, a to jsou subjektivní názory veřejnosti a jejich preference v pojmenování.

4. POROVNÁNÍ VÝZKUMŮ

Souhrnná data z prvního zkoumání nás informují o tom, že ženská jména *Marie* a *Anna* a mužské jméno *Josef* jsou obyvateli venkova i města (ve čtyřech vytyčených krajích) vnímána jako jména venkovská. Pokud porovnáme tato tři jména s výsledky druhého zkoumání, vidíme, že v tomto případě byla jména *Marie* a *Anna* shodně označena víc než polovinou respondentů jako jména neutrální a na jméně *Josef* se respondenti neshodli vůbec, tzn. že odpovědi byly rovnoměrně rozprostřeny mezi všechny tři body škály. Abychom mohli adekvátně interpretovat zjištěné výsledky, musíme se zaměřit na proměnné, které mohly takto odlišné výsledky zapříčinit. V prvním výzkumu jsme měli definované čtyři kraje (součástí nichž byl mimo jiné i kraj Moravskoslezský) a cílem bylo shromáždit odpovědi rovnoměrně z každého kraje. Druhý výzkum nebyl místně vymezený, ale respondenti měli povinnost uvést místo bydliště právě z těchto důvodů, tedy kdybychom potřebovali zjistit, co mělo vliv na vnímání jména. V tomto případě 88 % odpovědí výzkumu II je od respondentů z Moravskoslezského kraje. Na základě těchto výsledků můžeme konstatovat, že vnímání rodných jmen jako venkovských či městských je ovlivněno místem bydliště. Tedy i přesto, že se ve čtyřech krajích respondenti shodli, že vnímají daná rodná jména jako venkovská, v samotném Moravskoslezském kraji byly výsledky poněkud odlišné.

To, že lidé smýšlí o nějakém jméně jako o venkovském, s sebou vždy neslo určitý, často negativní příznak. V literatuře, zejména ve čtivu zasazeném do 19. století, je s „vesnickými jmény“ spojována představa „zdravého“, ale i „nevzdělaného a hrubého“ venkovského člověka. Naopak pokud se mluvilo o jménech tzv. „městských“, zpravidla se jednalo o příslušníky „vyšších“ společenských vrstev (Knappová, 2017, s. 30). Díky výše uvedeným výzkumům vidíme, že i přesto, že se v odborné literatuře s termíny „venkovské jméno“ a „městské jméno“ nepracuje, některá jména si s sebou tento příznak nesou nadále. Shromážděná data ale ukazují, že negativní vnímání jmen pro jejich venkovský charakter postupem času mizí; o tom svědčí porovnání těchto jmen se statistikami Českého statistického úřadu (ČSÚ) z posledních dostupných dat z roku 2022. Například jména *Marie* a *Anna* byla dříve součástí vesnického repertoáru; v dotazníku s otevřenými odpověďmi zůstala většinově vnímaná jako venkovská antroponyma, ale dotazník s Likertovou škálou, který byl teritoriálně a metodologicky odlišný ukázal, že jsou postupem času pociťována jako neutrální. O tom svědčí i zmíněná data ČSÚ ukazující, že jména jsou velmi hojně dávaná: *Marie* byla dvacáté nejčastěji

dávané jméno a *Anna* dokonce třetí nejčastěji dávané jméno. Podobně je to i se jménem *Štěpánka*, které bylo ve druhém výzkumu více než polovinou respondentů označeno jako jméno venkovské, avšak data z ČSÚ ukazují, že jméno bylo v roce 2022 třicáté druhé nejčastěji dávané.

U mužských rodných jmen je situace velmi podobná, např. antroponymum *Josef*, které bylo v prvním výzkumu označeno většinou respondentů za jméno venkovské, se v komentovaných výsledcích druhého zkoumání ani neobjevilo, tedy žádná z možností na škále nezískala více než 50 %. V porovnání s daty ČSÚ je situace obdobná; *Josef* bylo 33. nejčastěji dávané jméno, tedy v porovnání s celkovým počtem jmen je taktéž velmi frekventované. Totožná situace se opakuje i u jména *František*; opět více než polovina respondentů jej označila jako venkovské, i v případě prvního výzkumu bylo na horních příčkách, ale v současnosti je to jméno taktéž často dávané (třicáté čtvrté místo v roce 2022).

5. ZÁVĚR

Abychom mohli odpovědět na otázky, zda jsou rodná jména vnímána širokou veřejností jako typická pro konkrétní oblasti, tedy venkov a město, bylo zapotřebí uskutečnit dva výzkumy založené na různých metodologických postupech. První jsme realizovali na jaře roku 2022 (viz kapitola Výzkum I) a druhý probíhal od května do konce července roku 2023 (viz kapitola Výzkum II). Obě zkoumání probíhala formou dotazníku a byla administrována elektronicky. Výzkum I pracoval s otevřenými odpověďmi, výzkum II obsahoval otázky uzavřené; respondenti svá stanoviska zaznačovali na tříbodové škále.

Vedle struktury a typu otázek se dotazníky lišily také oblastmi, kde byly administrovány. V prvním zkoumání jsme se soustředili na čtyři kraje (Olomoucký, Moravskoslezský, Středočeský a Hlavní město Praha), druhé zkoumání jsme ponechali teritoriálně neomezené.

Porovnání závěrů těchto dvou výzkumů zaměřených na percepci rodných jmen ukázalo, že jejich vnímání je v dnešní době ovlivněno místem bydliště. Dalším bodem k zamyšlení je to, jak respondenty ovlivnila odlišná struktura dotazníku. V případě prvního dotazníku, kdy měli respondenti uvést odpověď k otevřené úloze se zadáním — vyjmenujte typická jména pro obyvatele venkova — bez dlouhého rozmýšlení vypsali výše zmíněná jména. Když respondenti dostali k dispozici seznam jmen a měli pouze zaznačit na škále, zda je hodnotí jako venkovská, městská, či neutrální, měli více prostoru k přemýšlení. Můžeme se taktéž domnívat, že vedle výše zmíněných faktorů mají na vnímání jmen vliv i nevědomé a zautomatizované představy, popř. předsudky, které jsou zakořeněné hluboko v uživatelích jazyka, aniž by si uvědomovali jejich vliv. I přes to, že byly porovnávány dva metodologicky odlišné výzkumu, byl primární cíl výzkumu,

tedy zjistit dnešní percepci jmen a jejich proměnu, splněn. Na závěr je také potřeba zmínit, že dnešní doba není takto koncipovaným výzkumům zcela nakloněna, zejména z důvodu přísných předpisů týkajících se ochrany osobních dat (GDPR).

Hlavním přínosem výzkumu je zjištění, že i v dnešní době jsou určitá rodná jména vnímána prizmatem stereotypů (venkovské vs. městské antroponymum), byť se vliv těchto stereotypů umenšuje. Toto zjištění ale platí pro jádro české antroponymické soustavy. Výzvou pro další výzkum je proto zjistit, jaká je situace v případě antroponym etnicky příznakových (domněle, nebo reálně).

LITERATÚRA

Aldrin, E. (2017). Creating identities through the choice of first names. In: T. Ainiala, J.-O. Östman (Eds.), *Socio-onomastics. The Pragmatics of Names* (s. 45–68). Amsterdam: John Benjamins. https://doi.org/10.1075/pbns.275

Březinová, K. (2021). *Současná česká antroponymie a její vnímání uživateli jazyka* [Contemporary Czech anthroponymy and its perception by language users] [Diplomová práce]. Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, Katedra českého jazyka.

Březinová, K. (2023). *Sociální aspekty fungování vlastních jmen (na příkladu současné české antroponymie)* [Social aspects of the functioning of proper names (on the example of contemporary Czech personal names)] [Nepublikovaná disertační práce]. Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, Katedra českého jazyka.

Coates, R. (2017). The meaning of names: A defence of The Pragmatic Theory of Properhood (TPTP) addressed to Van Langendonck, Anderson, Colman and McClure. *Onoma*, *52*, 7–26. https://doi.org/10.34158/ONOMA.52/2017/1

Czopek-Kopciuch, B. (2013). Frekwencja i geografia imion najrzadziej nadawanych w Polsce w latach 1995–2010 [Frequency and geography of the least frequently given names in Poland 1995–2010]. *Onomastica*, *51*, 71–93.

David, J., Klemensová, T., & Místecký, M. (2022). *Od etymologie ke krajině. Onomastika pro 21. století* [From etymology to landscape. Onomastics for the 21st century]. Brno: Host.

Dvořáková, Ž. (2021). Soudní znalectví v oddělení onomastiky Ústavu pro jazyk český AV ČR v roce 2020 [Forensic expert in the onomastics department of the Czech Language Institute of the Academy of Sciences of the Czech Republic in 2020]. *Acta onomastica*, *62*(2), 512–516.

Hladká, Z. (2017). POJMENOVÁNÍ. In: P. Karlík, M. Nekula, J. Pleskalová (Eds.), *CzechEncy — Nový encyklopedický slovník češtiny*. https://www.czechency.org/slovnik/POJMENOVÁNÍ

Homoláč, J., Karhanová, K., & Nekvapil, J. (Eds.). (2003). *Obraz Romů v středoevropských masmédiích po roce 1989* [Image of Romani people in Central European mass media after 1989]. Brno: Doplněk.

Juncal, C.F. (2018). Evolution of Anthroponyms in an Area of Linguistic Transition: A Socio-Onomastic Study. *Names*, *66*(2), 85–95. https://doi.org/10.1080/00277738.2018.1453275

Knappová, M. (1980). Významové aspekty vlastních jmen [Meaningful aspects of proper names]. *Slovo a slovesnost*, *41*(1), 57–60.

Knappová, M. (1989). *Rodné jméno v jazyce a společnosti* [Personal name in language and society]. Praha: Academia.

Knappová, M. (2002). *Naše a cizí příjmení v současné češtině* [Our and foreign surnames in contemporary Czech]. Liberec: Tax Az Kort.

Knappová, M. (2008). Rodná jména v Česku v 21. století [Birth names in the Czech Republic in the 21st century]. In: M. Čornejová & P. Kosek (Eds.), *Jazyk a jeho proměny* (s. 121–132). Brno: Host.

Knappová, M. (2017). *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* [What will your baby be named?]. (6. vyd). Praha: Academia.

Kopečný, F. (1991). *Průvodce našimi jmény* [A guide to our names]. Praha: Academia.

Lieberson, S., & Bell, E.O. (1992). Children's first names: an empirical study of social taste. *American Journal of Sociology*, *98*(3), 511–554. https://doi.org/10.1086/230048

Magda-Czekaj, M. (2017). Kalendarze, imienniki, słowniki i inne, czyli o źródłach wyboru współczesnego imienia [Calendars, name books, dictionaries and more, i.e. sources of contemporary name choice]. *Onomastica*, *61*(2), 265–275. https://doi.org/10.17651/ONOMAST.61.2.20

Mateos, P. (2014). *Names, Ethnicity and Populations.* Berlin–Heidelberg: Springer.

Moraru, C. (2000). "We Embraced Each Other by Our Names": Levinas, Derrida, and the Ethics of Naming. *Names*, *48*(1), 49–58. https://doi.org/10.1179/nam.2000.48.1.49

Obasi, S.N., Mocarski, R., Holt, N., Hope, D.A., & Woodruff, N. (2019). Renaming Me: Assessing the Influence of Gender Identity on Name Selection. *Names*, *67*(4), 199–211. https://doi.org/10.1080/00277738.2018.1536188

Pilcher, J. (2016). Names, Bodies and Identities. *Sociology*, *50*(4), 764–779. https://doi.org/10.1177/0038038515582157

Pleskalová, J. (2011). *Vývoj vlastních jmen osobních v českých zemích v letech 1000–2010* [The development of proper personal names in the Czech lands in the years 1000–2010]. Brno: Host.

Skowronek, K. (2013). Najnowsze imiona „wielkomiejskie" w perspektywie statystyczno-onomastycznej i społeczno-kulturowej [Recent 'big city' names in a statistical-onomastic and socio-cultural perspective]. *Onomastica*, *51*, 95–127.

Walton, W.E. (1937). The affective value of first names. *Journal of Applied Psychology*, *21*(4), 396–409. https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/h0058632

Young, R.K., Kennedy, A.H., Newhouse, A., Browne, P., & Thiessen, D. (1993). The effects of names on perception of intelligence, popularity, and competence. *Journal of Applied Social Psychology*, *23*(21), 1770–1788. https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.1993.tb01065.x

Ziajka, B. (2008). Jaka ma być baba, czyli wizerunek kobiety w językowym obrazie świata wiejskiej wspólnoty kulturowej [What a baba is supposed to be like, or the image of women in the linguistic world image of a rural cultural community]. In: Z. Cygal-Krupa (Ed.), *Współczesna polszczyzna. Stan, perspektywy, zagrożenia* (s. 265–275). Tarnów: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Tarnowie; Kraków: Księgarnia Akademicka.

Ziajka, B. (2014a). *Językowo-kulturowy obraz świata społeczności wiejskiej utrwalony w przezwiskach i przydomkach (na przykładzie nieoficjalnych antroponimów mieszkańców Zagórza i wsi okolicznych w powiecie chrzanowskim)* [Linguistic and cultural image of the world of a rural community fixed in nicknames (on the example of unofficial anthroponyms of the inhabitants of Zagórze and surrounding villages in the Chrzanów district)]. Kraków: Libron.

Ziajka, B. (2014b). Przezwiska i przydomki jako czynnik podtrzymujący gwarę [Nicknames as a factor in maintaining the dialect]. In: E. Rudnicka-Fira & M. Błasiak-Tytuła (Eds.), *Język w środowisku wiejskim. T. 2. Gwara, społeczeństwo, kultura* (s. 121–130). Kraków: Collegium Columbinum.

PŘÍLOHY

Příloha 1 — dotazník k výzkumu I

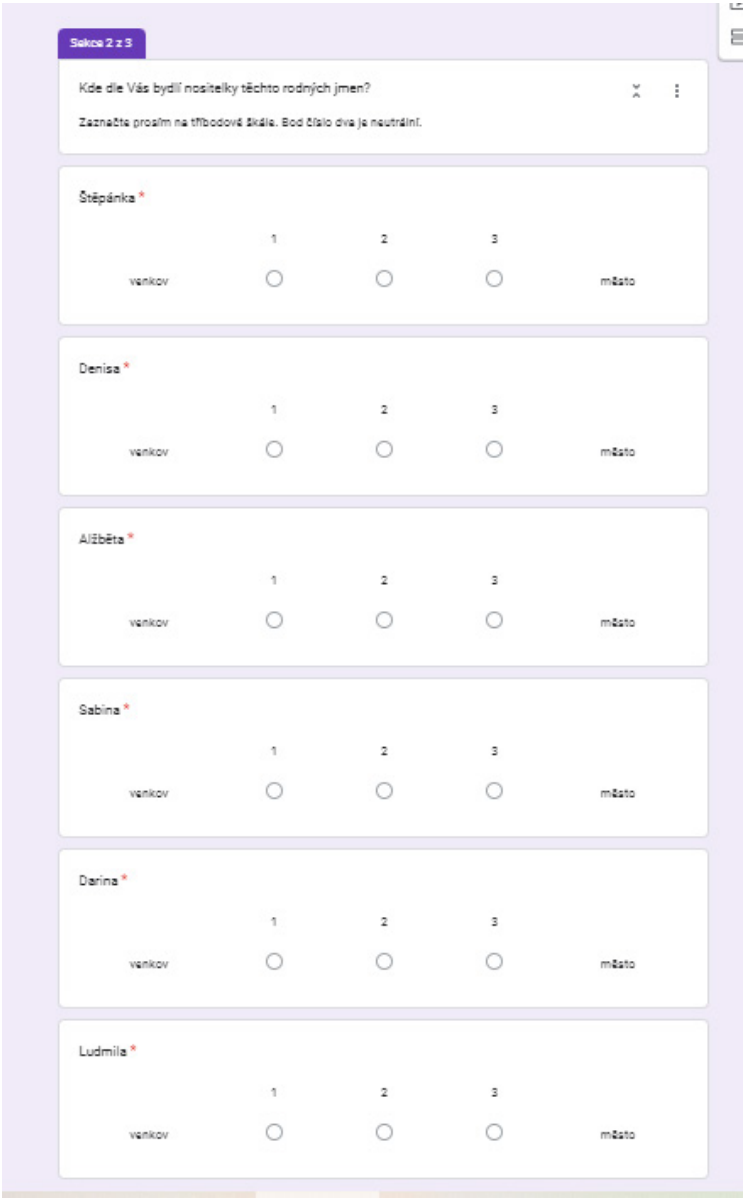

Příloha 2 — dotazník k výzkumu II

SUMMARY

RESEARCH ON THE PERCEPTION OF BIRTH NAMES IN SOCIETY — NAMES IN RURAL AREAS AND CITIES

To answer the question of whether given names are perceived by the general public as typical for specific areas, namely rural and urban areas, we conducted two studies based on different methodological approaches. The first was carried out in 2022, while the second took place in 2023. Based on the gathered data, we believe that the respondents' place of residence and the different structure of the questionnaire played a crucial role in the perception of names. Through our research, we also believe that the perception of names is influenced by unconscious and automated perceptions or prejudices deeply ingrained in language users, often without their awareness of their impact.

Keywords: birth name perception, birth name, anthroponymy, countryside, city